

साप्ताहिक चालू घडामोडी तिसरा आठवडा सप्टेंबर 2022

साप्ताहिक चालू घडामोडी तिसरा आठवडा | सप्टेंबर 2022

महत्वाच्या बातम्या: राज्य

'Smart Sddress' असलेली इंदूर ठरली देशातील पहिली 'स्मार्ट सिटी'

बातम्यांमध्ये का:

- इंदूर स्मार्ट सिटीने पूर्णपणे डिजिटल ॲड्रेसिंग सिस्टम (digital addressing system) लागू केल्यानंतर, Indore हे स्मार्ट ॲड्रेससह पहिले स्मार्ट सिटी बनेल.

मुख्य मुद्दे:

- 'Pataa Navigations' चे सहसंस्थापक रजत जैन आणि इंदूर स्मार्ट सिटीचे सीईओ गुप्ता (आयएस) यांनी स्मार्ट सिटीच्या प्रगतीसाठी सामंजस्य करार केला आहे.
- 'Pataa Navigations' यांनी पेटंट तंत्रज्ञान विकसित केले असून, ते भारतीय अंतराळ संशोधन संस्थेसोबत (इस्रो) देशासाठी digital addressing system विकसित करण्यासाठी कार्यरत आहेत.
- या सामंजस्य करारात म्हटले आहे की, "PATAA" ॲपचा वापर सर्व सरकारी संस्था आणि आपत्कालीन सेवा, जसे की पोलिस, अग्निशमन विभाग आणि रुग्णवाहिका याद्वारे केला जाईल. ई-केवायसी आणि बँकिंग जिओटॅगिंगसारख्या आवश्यक सेवांसाठी pataa ॲपचा वापर करण्यात येणार आहे.
- एमपी टुरिझमच्या सर्व पर्यटन स्थळांना बसस्टॉप, सार्वजनिक विश्रामगृहे आणि बसस्टॉपसह जिओटॅग केले जाईल.

Source: The Hindu

राखीगढी , हरियाणा येथे हडप्पा संस्कृतीचे जगातील सर्वात मोठे संग्रहालय बांधले जात आहे

बातम्यांमध्ये का:

- राखीगढी , हरियाणात, हडप्पा संस्कृतीला समर्पित सर्वात मोठे संग्रहालय बांधले जाईल .

महत्त्वाचे मुद्दे:

- सिंधू संस्कृतीचे संस्थापक शहर राखीगढी येथे 32 कोटी रुपये खर्चून अत्याधुनिक संग्रहालय बांधले जाणार आहे.
- हडप्पा संस्कृती संग्रहालय देखील बांधले जात आहे, आणि ते विश्रामगृहे, वसतिगृहे आणि कॅफे व्यतिरिक्त 5000 हून अधिक प्राचीन हडप्पा कलाकृतींचे प्रदर्शन करेल.
- राखी खास आणि राखी शाहपूर (Rakhi Khas and Rakhi Shahpur) या गावांव्यतिरिक्त राखीगढी हरियाणाच्या हिसार जिल्ह्यातील नारनौड सेक्टरमध्ये आहे. या साइटच्या सभोवतालचा परिसर पुरातत्व अवशेषांनी भरलेला आहे.
- भारतीय पुरातत्व सर्वेक्षण विभागाने 1963 मध्ये गावाचे प्रारंभिक उत्खनन केले होते.
- डॉ. अमरेंद्र नाथ यांच्या निर्देशानुसार, भारतीय पुरातत्व सर्वेक्षण विभागाने 1998 ते 2001 या काळात राखीगढीमध्ये उत्खनन सुरू केले होते.
- राखीगढी , जिथे डीएनए चाचणी घेतली जात आहे, तेथे 1998 पासून 56 सांगाडे सापडले आहेत.
- राखीगढीची सभ्यता 5000 ते 5500 BC च्या दरम्यान अस्तित्वात होती असे मानले जाते, तर मोहेंजोदारोची सभ्यता अंदाजे 4000 BC च्या दरम्यान अस्तित्वात होती असे मानले जाते.
- राखीगढी 550 हेक्टरपेक्षा जास्त क्षेत्र व्यापते, तर मोहेंजोदारोचा आकार फक्त 300 हेक्टर आहे.

Source: Livemint

नागालँडने पहिला नागा मिरची महोत्सव आयोजित केला

बातम्यांमध्ये का:

- सेहामा (Seiyhama) गावातील कोहिमा जिल्ह्यात पहिला नागा चिली (नागा किंग चिली) महोत्सव होणार आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- पहिला नागा मिर्चा महोत्सव फलोत्पादन विभागाने प्रायोजित केला आहे.
- उत्तरेकडील अनेक अंगामी गावांमध्ये (Angami villages) हि मिरची उगवते आणि सेहामा गाव असा प्रदेश म्हणून उदयास आला आहे, जो नागा मिरचीच्या विविध जातींचे उत्पादन करतो.
- नागा मिरची (राजा मिरची), जगातील सर्वात उष्ण मिरची म्हणून ओळखली जाते, SHU नुसार जगभरातील शीर्ष पाच सर्वात उष्ण मिरचीमध्ये नियमितपणे स्थान दिले आहे. नागा मिरचीची इतर नावे "राजा चिली," " भूत जोलोकिया," आणि "भूत मिरची" यांचा समावेश आहे.
- 2008 मध्ये, सोलानेसी कुटुंबातील आणि कॅप्सिकम वंशातील नागा चिलीला भौगोलिक संकेत (GI) देण्यात आले.
- नागा मिरची, नागालँडचे मूळ पीक, पेरेन , सोम , कोहिमा आणि दिमापूर येथे मोठ्या प्रमाणावर शेती केली जाते. याचा उगम नागालँडमधील जेलियांगरांग प्रदेशात झाल्याचे मानले जाते.
- नागालँड आणि अरुणाचल प्रदेशचा राज्य प्राणी मिथुन (ग्याल) आहे आणि नागालँडचा पक्षी वेलिप्स ट्रगोपन आहे .

स्रोत: इंडियन एक्सप्रेस

मिशन अमृत सरोवर अंतर्गत 8462 तलाव विकसित करून उत्तर प्रदेश भारतात अव्वल आहे

बातम्यांमध्ये का:

- भारतात 8,642 अमृत सरोवर (तलाव) निर्माण करणारे उत्तर प्रदेश हे भारतातील पहिले राज्य बनले आहे.

मुख्य मुद्दे:

- अमृत सरोवर हे पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी सुरू केलेले एक महत्वाकांक्षी अभियान आहे, ज्याचे उद्दिष्ट भविष्यासाठी पाण्याचे संवर्धन करणे आहे.
- या यादीत मध्य प्रदेश दुसऱ्या, जम्मू-काश्मीर तिसऱ्या, राजस्थान चौथ्या आणि तामिळनाडू पाचव्या क्रमांकावर आहे.
- लखीमपूर खेरीने 256 अमृत सरोवर बांधून UP राज्यात प्रथम क्रमांक पटकावला आहे.
- यादीत गोरखपूरने 245 तलाव तयार करून दुसरे तर प्रतापगडने 231 तलाव तयार करून तिसरे स्थान पटकावले आहे.
- वेगवेगळ्या ग्रामपंचायतींमध्ये 15,497 अमृत सरोवर ओळखले गेले आहेत, त्यापैकी 8,462 अमृत सरोवर आधीच विकसित केले गेले आहेत.
- हा अमृत सरोवर मध्य प्रदेश, जम्मू आणि काश्मीर, राजस्थान आणि तामिळनाडूमध्ये एकत्रितपणे विकसित केलेल्या अमृत सरोवरच्या दुप्पट आहे.
- उत्तर प्रदेश हे देशातील एकमेव राज्य आहे ज्याने मोठ्या प्रमाणात अमृत सरोवर विकसित केले आहे.

स्रोत: द हिंदू

चित्रपट पर्यटन धोरण 2022-2027

बातम्यांमध्ये का:

- अभिनेता अजय देवगण आणि गुजरातचे मुख्यमंत्री भूपेंद्र पटेल यांच्यासारख्या दिग्गजांसमोर राज्यातील पहिल्या "सिनेमॅटिक टुरिझम पॉलिसीचे" अनावरण केले.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- या नव्या धोरणामुळे गुजरातमध्ये चित्रपट निर्मितीच्या व्यवहार्य संधी निर्माण होतील आणि स्थानिक लोकांना रोजगाराच्या संधीही उपलब्ध होतील.
- शिवराजपूर बीच आणि कच्छचे पांढरे वाळवंट यांसारखी विविध ठिकाणे आहेत, ज्यांचा शूटिंग लोकेशन म्हणून वापर करण्याची भरपूर क्षमता आहे.
- अजय देवगणने चित्रपट निर्मिती, स्टुडिओ आणि इतर सुविधांसाठी राज्याच्या पायाभूत सुविधांसाठी सामंजस्य करारांवरही स्वाक्षरी केली आहे.
- यानिमित्ताने सिनेमॅटिक पर्यटन धोरणाची माहिती देणारा छोटा चित्रपटही दाखवण्यात आला आहे.

स्रोत: इंडियन एक्सप्रेस

गुजरातमध्ये राष्ट्रीय सागरी वारसा संकुल बांधले जाणार

बातम्यांमध्ये का:

- लोथल (गुजरात) मध्ये, भारताचा दीर्घ सागरी इतिहास प्रदर्शित करण्यासाठी राष्ट्रीय सागरी वारसा संकुल बांधले जाईल.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- भारतातील अशा प्रकारचे पहिले संकुल असलेले हे केंद्र भारताच्या समृद्ध आणि वैविध्यपूर्ण सागरी वारशाचे दर्शन घडविणार आहे.
- पंतप्रधान श्री नरेंद्र मोदी यांनी NMHC प्रकल्पाची कोनशिला ठेवली आणि सरकारने मार्च 2019 मध्ये मास्टर प्लॅनला मान्यता देण्यात आली होती.
- मंत्रालयाने प्रख्यात आर्किटेक्चर फर्म M/s Hafeez Contractor ला project's lead म्हणून आणि Indian Port, Rail and Ropeway Corporation Limited (मुंबई) यांना राष्ट्रीय सागरी वारसा संकुल प्रकल्प प्रभावीपणे पूर्ण करण्यासाठी अंमलबजावणी एजन्सी म्हणून नियुक्त केले आहे.

नॅशनल मेरीटाईम हेरिटेज कॉम्प्लेक्स अनेक टप्प्यात बांधले जाईल, ज्यात खालील टप्प्यांचा समावेश आहे:

- फेज-1A मध्ये, 35 एकर जागेवर संग्रहालय इमारतींचे एक संकुल बांधले जाईल, 5 गॅलरी आणि एक नौदल गॅलरी, ज्याचा वापर भारतीय नौदल आणि तटरक्षक दल करेल.
- 1B टप्प्यात संग्रहालयाचा उर्वरित भाग बांधण्यात येणार असून, त्यात गॅलरी, दीपगृह, 5 डी डोम थिएटर, बागिचा कॉम्प्लेक्स आणि इतर पायाभूत सुविधांचा समावेश आहे. हा टप्पा EPC मोड अंतर्गत विकसित करण्याचा प्रस्ताव आहे.

3. स्टेट पॅव्हेलियन्स, लोथल सिटी, मेरीटाईम इन्स्टिट्यूट (डॉर्मिटरिजसह), इको रिसॉर्ट्स, मेरीटाईम आणि नेव्हल थीम पार्क, क्लायमेट चेंज थीम पार्क, मेमोरियल थीम पार्क आणि अँडव्हेंचर आणि अँम्युझमेंट पार्क हे सर्व फेज ॥ मध्ये समाविष्ट आहेत.

स्रोत: पीआयबी

ओडिशा सरकारने 'छटा' नावाची रेन वॉटर हार्वेस्टिंग योजना सुरू केली

बातम्यांमध्ये का:

- ओडिशा सरकारने छटा योजना म्हणजे सामुदायिक शोषण आणि छतावरून जलचरांपर्यंत पावसाचे पाणी कृत्रिमरित्या साठवण्याची योजना सुरू केली आहे.

मुख्य मुद्दे:

- गेल्या महिन्यात मंत्रिमंडळाने छटा योजनेला मंजूरी दिली होती.
- छटा योजना सुरुवातीला पाच वर्षांसाठी लागू केली जाईल.
- या योजनेअंतर्गत राज्य सरकार पावसाच्या पाण्याचे संवर्धन आणि शहरी स्थानिक स्वराज्य संस्था (यूएलबी) आणि पाण्याचे दुर्भिक्ष असलेल्या ब्लॉक्समधील पाण्याची गुणवत्ता सुधारण्याच्या दिशेने काम करणार आहे.
- या योजनेअंतर्गत, 2020 मध्ये केलेल्या भूजल संसाधन मूल्यांकनाच्या आधारे, 29,500 खाजगी इमारती आणि 1,925 सरकारी इमारतींच्या छतावर 52 जल-तणाव असलेल्या ब्लॉक्स आणि 27 शहरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांमध्ये पावसाचे पाणी साठवण संरचना बांधल्या जातील.
- 2022-23 ते 2026-27 या कालावधीत CHHATA योजनेंतर्गत अंदाजे 373.52 कोटी लिटर पाण्याचा उपसा केला जाईल.
- छटा योजना जलसंपदा विभागाच्या (DoWR) विद्यमान मनुष्यबळाद्वारे 270 कोटी रुपयांच्या खर्चासह राबविण्यात येणार आहे.
- राज्य सरकारच्या CHHATA योजनेंतर्गत सरकारी इमारतींच्या छतावरील प्रत्येक जलसंचय संरचनेची सरासरी किंमत 4.32 लाख रुपये निश्चित करण्यात आली आहे, तर ग्रामीण भागात प्रति इमारत सुमारे 3.06 लाख रुपये आहे.
- ओडिशा राज्याची राजधानी भुवनेश्वर आहे, ओडिशाचे मुख्यमंत्री नवीन पटनायक आहेत आणि राज्यपाल गणेश लाल आहेत.

Source: Indian Express

फाल्गु नदीवरील भारतातील सर्वात लांब रबर धरणाचे उद्घाटन

बातम्यांमध्ये का:

- बिहारचे मुख्यमंत्री नितीश कुमार यांनी गया जवळील फाल्गु नदीवर वसलेलं देशातील सर्वात लांब रबर धरण गयाजी धरण अधिकृतारित्या उघडलं आहे.

मुख्य मुद्दे:

- गयाजी धरणाच्या बांधकामासाठी अंदाजे 324 कोटी रुपये खर्च आला आणि त्यात आयआयटी तज्ज्ञांचा (रुरकी) समावेश होता.
- यात्रेकरूंच्या हितासाठी सरकारने गयाजी धरण बांधले.
- विष्णुपद घाटाजवळील फाल्गु नदीत गयाजी धरण पूर्ण झाल्याने पिंडदान करण्यासाठी येणाऱ्या भाविकांना नेहमीच किमान दोन फूट पाणी उपलब्ध असेल.
- गयाजी धरणाचे मुख्य कार्य म्हणजे गया येथील विष्णुपद मंदिरात वर्षभर सतत पाणी पोहोचवणे.
- IIA रुरकीच्या शास्त्रज्ञांनी तयार केलेले गयाजी धरण 411 मीटर लांब, 95.5 मीटर रुंद आणि 3 मीटर उंच आहे.
- रबर बंधान्याबरोबरच फाल्गु नदीच्या काठामध्ये सुधारणा करण्यात आली असून, यात्रेकरूंना ते ओलांडून सीता कुंडापर्यंत पोहोचता यावे, यासाठी स्टीलचा पूल बांधण्यात आला आहे.
- गयाजी धरण बांधल्याने फाल्गु नदीत पाणी साठविणे शक्य होणार आहे, जेणेकरून ते केवळ पावसाळ्याच्या काळात न राहता वर्षभर उपलब्ध होईल.

Source: Times of India

महत्वाच्या बातम्या: भारत

भारतातून इराणला जाणारी पहिली Inter-Modal Digital TIR आधारित वाहतूक मुंबईच्या जेएन बंदरातून रवाना

बातम्यांमध्ये का:

- न्हावा शेवा (जवाहरलाल नेहरू बंदर), नवी मुंबई, महाराष्ट्र येथून आंतरराष्ट्रीय एसटीआर किंवा आंतरराष्ट्रीय रस्ते वाहतूक (TIR) आधारित पायलट वाहतूक ही भारत आणि इराण दरम्यानच्या आंतरराष्ट्रीय उत्तर-दक्षिण परिवहन

कॉरिडॉर (International North-South Transport Corridor-INSTC) कॉरिडॉरसह पहिली आंतरमार्गीय डिजिटल वाहतूक आहे.

मुख्य मुद्दे:

- TIR प्रणालीचे सीमाशुल्क कायम ठेवताना सीमेपलीकडील प्रवास पेपरलेस होणार आहे.
- वाहतूक खर्च आणि इतर औपचारिकता कमी करून, टीआयआर प्रणाली सीमेपलीकडील व्यापार आणि दळणवळण सुलभ करण्यात आणि ऑपरेशनल विलंब रोखण्यात महत्त्वपूर्ण योगदान देईल.
- फेडरेशन ऑफ इंडियन चेंबर्स ऑफ कॉमर्स अँड इंडस्ट्री (फिक्की) च्या म्हणण्यानुसार, या प्रणालीमुळे 64 हून अधिक टीआयआर कार्यरत राष्ट्रांना प्रवेश देऊन देशांतर्गत आणि आंतरराष्ट्रीय वाहतुकीचा प्रवाह सुलभ होईल.
- अधिक आंतर-प्रादेशिक वाणिज्य वाढीस चालना देण्यासाठी टीआयआर प्रणाली आवश्यक आहे.
- मध्य आशियाई बाजारपेठांमध्ये युरोपमधून येण्यासाठी आणि युरोपमध्ये जाण्यासाठी manufactured emergency shipments (EXIM) साठी लागणारा वेळ कमी करणे हे INSTC चे ध्येय आहे.
- भारतीय मदतीतून बांधण्यात आलेले 'चाबहार बंदर' या प्रदेशाचे प्राथमिक आर्थिक संक्रमण केंद्र (region's primary economic transit hub) म्हणून काम करणार आहे.
- इराण सरकारबरोबरच भारत चाबहार बंदरात शहीद बेहर्ती टर्मिनलच्या पहिल्या टप्प्यातील बांधकामात सहभागी आहे.

Source: Times of India

भारत एक उर्जा अधिशेष राष्ट्र बनला आहे

बातम्यांमध्ये का:

- भारत हा उर्जा अधिशेष राष्ट्र (power surplus nation) बनला आहे.
- भारताने 2020 मध्ये अक्षय ऊर्जा निर्मिती 51 हजार 226 गिगावॅट तासांवरून एक लाख 38 हजार 337 गिगावॅट तासांपर्यंत वाढवली आहे.
- शाश्वत विकासाच्या देशाच्या उद्दिष्टाच्या अनुषंगाने भारताच्या ऊर्जा निर्मिती क्षेत्रातील अक्षय ऊर्जेचे प्रमाण वेगाने वाढले आहे.
- भारत हा जगातील तिसरा सर्वात मोठा अक्षय ऊर्जेचा उत्पादक देश आहे, ज्यामध्ये देशाच्या स्थापित वीज क्षमतेपैकी 40% गैर-जीवाश्म इंधनाचा (non-fossil fuels) वाटा आहे.
- अनेक भारतीयांना सौरऊर्जेवर आधारित साधनांचा फायदा झाला असून, या साधनांचा वापर करून पर्यावरणपूरक पद्धतीने आपल्या स्वयंपाक, प्रकाशयोजना आणि इतर ऊर्जेची मागणी पूर्ण करण्यासाठी करण्यात आला आहे.
- भारत 'इंटरनॅशनल सोलर अलायन्स (ISA) चा सदस्य आहे आणि सौरऊर्जेवर आधारित तंत्रज्ञानाच्या उपयोजनामध्ये भारताने मोठे यश मिळवले आहे.

- 'इंटरनेशनल सोलर अलायन्स' जीवाश्म इंधनाचा वापर कमी करण्यासाठी आणि आपला ग्रह हिरवागार (planet greener) बनवण्याच्या दिशेने कार्य करते.
- 2070 पर्यंत निव्वळ शून्य उत्सर्जन आणि 2030 पर्यंत अक्षय ऊर्जा 500 GW पर्यंत वाढवण्याचे भारताचे उद्दिष्ट आहे.

Source: Times of India

जलशक्ती मंत्रालयाने 'वॉटर हिरोज: शेअर युवर स्टोरीज कॉन्टेस्ट' च्या विजेत्यांची घोषणा केली

बातम्यांमध्ये का:

- जलशक्ती मंत्रालयाच्या जलसंपदा, नदी विकास आणि गंगा पुनरुज्जीवन विभागातर्फे 'वॉटर हिरोज: शेअर युवर स्टोरीज' ही स्पर्धा सुरू करण्यात आली आहे.

मुख्य मुद्दे:

- 'वॉटर हिरोज: शेअर युवर स्टोरीज' स्पर्धेची तिसरी आवृत्ती 1 डिसेंबर 2021 रोजी लॉन्च झाली आणि 30 नोव्हेंबर 2022 रोजी MyGov पोर्टलवर समाप्त होईल.
- 'वॉटर हिरोज: शेअर युवर स्टोरीज' ची पहिली आवृत्ती 1 सप्टेंबर 2019 ते 30 ऑगस्ट 2020 दरम्यान लॉन्च करण्यात आली होती आणि 'वॉटर हीरोज: शेअर युवर स्टोरीज' स्पर्धेची दुसरी आवृत्ती 19 सप्टेंबर 2020 ते 31 ऑगस्ट 2021 या कालावधीत सुरू करण्यात आली होती.
- 'वॉटर हिरोज': शेअर युवर स्टोरीज स्पर्धेच्या **सहा** विजेत्यांना 10,000 रुपये रोख बक्षिस आणि प्रमाणपत्र मिळेल.
- या उपक्रमाचा उद्देश सर्वसाधारणपणे पाण्याच्या मूल्याला चालना देणे आणि जलसंवर्धन आणि जलसंपत्तीच्या शाश्वत विकासासाठी देशव्यापी प्रयत्नांना चालना देणे आहे.
- 'वॉटर हिरोज: शेअर युवर स्टोरीज' ही स्पर्धा दर महिन्याला आयोजित केली जाते आणि MyGov पोर्टलद्वारे तपशील मिळवता येते.
- सहभागींनी 300 शब्दांच्या लेखनासह 1-5-मिनिटांच्या व्हिडिओच्या स्वरूपात जलसंधारणाच्या परिणामांवर त्यांची यशोगाथा पोस्ट करावी आणि काही छायाचित्रे जोडावी लागतील.
- सहभागींना त्यांचे व्हिडिओ MyGov पोर्टलवर शेअर करावे लागतील.

स्रोत: इंडियन एक्सप्रेस

IRCTC नवरात्री स्पेशल टुरिस्ट ट्रेन सुरू करणार आहे

बातम्यांमध्ये का:

- भारत गौरव टुरिस्ट ट्रेनसोबत, IRCTC माता वैष्णो देवीसाठी कटरा येथे खास नवरात्री पर्यटक ट्रेन सुरू करणार आहे

महत्त्वाचे मुद्दे:

- रामायण सर्किट प्रमाणेच भारत गौरव टुरिस्ट ट्रेनमध्ये नवरात्री विशेष माता वैष्णो देवी यात्रेची सुरुवात करण्याची घोषणा केली आहे.
- 30 सप्टेंबर 2022 रोजी, विशेष पर्यटक ट्रेन प्रथमच कटराहून रवाना होईल.
- देशातील सर्वात लोकप्रिय मंदिरांपैकी एक, वैष्णो देवी मंदिराला दरवर्षी हजारो भाविक येतात.
- दिल्लीतील सफदरजंग रेल्वे स्थानक तेथून ट्रेन कटराकडे रवाना होईल .
- गाझियाबाद, मेरठ, मुझफ्फरनगर, सहारनपूर, अंबाला, सरहिंद आणि लुधियाना येथील पर्यटक या प्रवास पॅकेजचे मुख्य लाभार्थी असतील.
- या सुट्टीतील पॅकेजच्या एकूण खर्चामध्ये रेल्वे प्रवास, वातानुकूलित हॉटेलमध्ये रात्रभर मुक्काम, जेवण, सर्व बस प्रवास, प्रेक्षणीय स्थळे, प्रवास विमा आणि मार्गदर्शक सेवा यांचा समावेश होतो.
- रेल्वे मंत्रालयाने लोकप्रिय पर्यटन स्थळांवरून जाण्यासाठी आणि थीमवर आधारित प्रवास करण्यासाठी भारत गौरव ट्रेनची स्थापना केली.
- ब्रिज ट्रेन ऑफ हिंदू BRIDGE TRAIN OF HINDU ही संपूर्ण वातानुकूलित ट्रेन तिच्या उत्कृष्ट इंटीरियर डिझाइनसाठी प्रसिद्ध आहे, जी प्रवाशांना आराम देते.
- जून 2022 मध्ये, रामायण यात्रा मार्गाची प्रसिद्धी करण्यासाठी भारत गौरव ट्रेन सुरू करण्यात आली.

स्रोत: इंडियन एक्सप्रेस

NITI आयोग: PLI योजनेअंतर्गत लाभार्थ्यांची स्वीकृती

बातम्यांमध्ये का:

- NITI आयोगाचे CEO परमेश्वरन अय्यर यांच्या नेतृत्वाखालील Empowered Committee ने मोबाईल उत्पादनासाठी प्रोत्साहनांचे पहिले वितरण अधिकृत (authorized) केले आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- ही योजना आत्मनिर्भर भारताच्या कल्पनेला प्रोत्साहन देईल आणि भारताला production-linked reward system मुळे इलेक्ट्रॉनिक्स उत्पादन क्षेत्रात स्पर्धात्मक वाढेल.
- PLI प्रोग्राममध्ये इलेक्ट्रॉनिक घटक आणि मोबाइल फोनचे उत्पादन असे दोन्ही समाविष्ट आहे.
- एकूण दहा कंपन्यांना ज्यात पाच देशी आणि पाच विदेशी यांना PLI योजनेतर्गत मोबाइल उत्पादन योजनेचा लाभ मिळणार आहे.
- Paget Electronics Pvt Ltd, हि मोबाईल उत्पादनासाठी PLI उपक्रमांतर्गत प्रोत्साहन मिळवणारी पहिली लाभार्थी कंपनी ठरली आहे.
- PLI कार्यक्रम इलेक्ट्रॉनिक्सच्या उत्पादनाला प्रोत्साहन देण्यासाठी आणि भरीव गुंतवणूक आकर्षित करण्यासाठी 'उत्पादित वस्तूंच्या निव्वळ अतिरिक्त विक्रीवर' 4%-6% (net incremental sale of manufactured goods) प्रोत्साहन देते.
- देशांतर्गत उत्पादित वस्तूंची विक्री वाढविण्याच्या बदल्यात व्यवसायांना प्रोत्साहन देणे हे PLI योजनेचे उद्दिष्ट आहे.
- PLI योजना या भारतामध्ये उत्पादन सुविधा वाढवण्यासाठी किंवा स्थापन करण्यासाठी स्थानिक आणि परदेशी दोन्ही व्यवसायांना आकर्षित करण्यासाठी महत्त्वपूर्ण उपक्रम आहे.

स्रोत: इकॉनॉमिक टाइम्स

आर्मी हॉस्पिटलने नवी दिल्लीत अर्ली इंटरव्हेन्शन सेंटर "प्रयास" उघडले

बातम्यांमध्ये का:

- देशाची राजधानी दिल्लीतील आर्मी हॉस्पिटल (Research and Referral) मध्ये, "Early Intervention Center "Prayas" हे मॉडेल तयार करण्यात आले आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- विशेष गरजा असलेल्या मुलांशी व्यवहार करताना दुःख कमी करणे आणि पालकांमध्ये आत्मविश्वास वाढविणे या उद्देशाने "अर्ली इंटरव्हेन्शन सेंटर- प्रयास" हे मॉडेल तयार करण्यात आले आहे.
- अर्ली इंटरव्हेन्शन सेंटर ही एक प्रशस्त, अत्याधुनिक सुविधा आहे जी विशेषतः अपवादात्मक गरजा असलेल्या मुलांसाठी बांधलेली आहे.
- या प्रकल्पाचे उद्दिष्ट सहा वर्षांपर्यंतच्या लष्करी सदस्यांच्या मुलांवर लक्षणीय सकारात्मक प्रभाव पाडणे आहे ज्यांना autism, cerebral palsy, sleep and language delays आणि इतर परिस्थितींमध्ये अडचणी आहेत.
- नव्याने स्थापन झालेले केंद्र special education, sensory integration, occupational and physiotherapy, behavior modification, and nutritional counseling as well as advanced screening for hearing and

visual impairments, detection of autism, and clinical identification of various syndromes यासारख्या वैद्यकीय सेवा देखील देते.

- वात्सल्य , एक लहान मुलांसाठी अनुकूल Walt Disney motif सह अद्ययावत केलेली बालरोग सुपर स्पेशालिटीशी एकत्रित केली आहे.
- अर्ली इंटरव्हेंशन सेंटर- विशेष मुलांच्या क्षमता सुधारण्यासाठी बहुविद्याशाखीय दृष्टिकोन वापरण्याचा प्रयत्न केला जाईल, ज्यामध्ये बहुविध प्रॅक्टिशनर्सच्या कौशल्यांचा समावेश असेल.

स्रोत: टाईम्स ऑफ इंडिया

अखिल भारतीय आयुर्वेद संस्थेने आयुर्वेद दिनानिमित्त 6 आठवड्यांचा कार्यक्रम सुरू केला

बातम्यांमध्ये का:

- आयुष मंत्रालयाच्या अखिल भारतीय आयुर्वेद संस्थेने (AIIA) आयुर्वेद दिवस 2022 मोहीम सुरू केली आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- या वर्षीचा आयुर्वेद दिन आदेश AIIA द्वारे राबविला जाईल, ज्याला आयुष मंत्रालयाने नोडल एजन्सी म्हणून नियुक्त केले आहे.
- दरवर्षी धन्वंतरी जयंतीला, आयुष मंत्रालय आयुर्वेद दिनाचे आयोजन करते, जे यावर्षी 23 ऑक्टोबर रोजी होणार आहे.
- "हर दिन हर घर आयुर्वेद" हा आयुर्वेद दिन सप्ताहाचा केंद्रबिंदू आहे.
- "हर दिन हर घर आयुर्वेद" मध्ये प्रत्येक घरात "संपूर्ण आरोग्यासाठी आयुर्वेद" ची जनजागृती करण्यावर भर दिला जाईल.
- 3J-जन संदेश, जन भागिदारी आणि जनआंदोलन या उद्देशांसाठी भारत सरकारच्या विविध मंत्रालयांनी या कार्यक्रमात भाग घेतला आहे.
- आयुर्वेद ही प्राचीन भारतातील पारंपारिक, नैसर्गिक आणि एकात्मिक वैद्यकीय पद्धत आहे. आयुर्वेद हा "जीवनाचे विज्ञान (science of life)" साठी संस्कृत शब्द आहे; संस्कृतमधील ayur या मूल शब्दाचा अर्थ "दीर्घ आयुष्य" किंवा "वय" असा होतो आणि वेद हा "ज्ञान" असा शब्द आहे.
- आयुर्वेद रोग व्यवस्थापनावर अॅलोपॅथीपेक्षा रोग प्रतिबंध आणि निर्मूलनावर अधिक भर देतो.
- अर्थ , काम आणि मोक्ष यासह जीवनाची ध्येये साध्य करण्यासाठी चांगले आरोग्य आवश्यक आहे .

स्रोत: Livemint

E-FAST

- NITI आयोग आणि World Resources Institute (WRI), भारतातील पहिले राष्ट्रीय इलेक्ट्रिक फ्रेट प्लॅटफॉर्म- E-FAST India (Electric Freight Accelerator for Sustainable Transport-India) लाँच केले आहे.

मुख्य मुद्दे:

- वर्ल्ड इकॉनॉमिक फोरम, CALSTART, and RMI इंडियाच्या मदतीने नॅशनल इलेक्ट्रिक फ्रेट प्लॅटफॉर्मचे उद्दीष्ट, भागधारकांना एकत्र आणण्याचे आहे.
- ground-level demonstration pilot and research-based data द्वारे समर्थित इलेक्ट्रिक फ्रेट प्लॅटफॉर्म, मालवाहतूक विद्युतीकरणाबद्दल लोकांमध्ये जागरूकता वाढविण्याचा हेतू आहे.
- हे स्केलेबल वैमानिकांना समर्थन देईल आणि भारतातील मालवाहतुकीच्या विद्युतीकरणास गती देण्याच्या उद्देशाने धोरणांची माहिती देईल.
- ई-फास्ट इंडियाच्या उद्घाटनाला वाहन उद्योग, लॉजिस्टिक कंपन्या, विकास बँका आणि फिनटेक कंपन्यांचे महत्त्वाचे प्रतिनिधीही उपस्थित होते.
- ई-फास्ट इंडिया सुरू झाल्यानंतर WRI India's Total Cost of Ownership (TCO) Evaluator मुल्यांकनही सुरू करण्यात आला आहे.

स्रोत: लाइवमिंट

महत्वाच्या बातम्या: जग

अर्बन वेस्टवॉटर लँडस्केप

बातम्यांमध्ये का:

- कोपनहेगन येथे **World Water Congress and Exhibition 2022** मध्ये डेन्मार्कसह भारताने '**Urban Wastewater Scenario in India**' या विषयावर संयुक्त व्हाईटपेपर प्रसिद्ध केले आहे. जलशक्ती मंत्री गजेंद्रसिंग शेखावत यांच्यासह डॅनिश पर्यावरण मंत्री ली वेर्मेलिन आणि विकास सहकार मंत्री फ्लेमिंग मोलर मॉर्टेन्सन यांनी '**Urban Wastewater Scenario in India**' ही सुविधा उपलब्ध करून दिली.

मुख्य मुद्दे:

- शहरी सांडपाणी व्यवस्थापनावर श्वेतपत्रिका तयार करण्यासाठी भारत सरकारने अटल इनोव्हेशन मिशन, नीती आयोग, जलशक्ती मंत्रालय आणि राष्ट्रीय स्वच्छ गंगा मिशन, International Agency Innovation Center Denmark आणि Academic Indian Institute of Technology Bombay यांच्या भागीदारांसह एक बहुआयामी संघ स्थापन केला होता.
- या श्वेतपत्रिकेत संपूर्ण भारतातील सांडपाण्यावर प्रक्रिया करण्याची सद्यःस्थिती तसेच भविष्यातील प्रक्रिया प्रणालींना सहकार्य, सह-निर्मिती आणि डिझाइन करण्यासाठी उचलल्या जाणार् या संभाव्य प्रयत्नांचे वर्णन केले आहे.
- भारत आणि डेन्मार्क यांच्यातील हरित धोरणात्मक भागीदारी, ज्यात ग्रीन हायड्रोजन, नवीकरणीय ऊर्जा, सांडपाणी व्यवस्थापन आणि त्यांचे द्विपक्षीय संबंध यावर भर देण्यात आला आहे आणि हेच या श्वेतपत्रिकेचे स्रोत आहे.
- इंटरनॅशनल सेंटर फॉर क्लिअर वॉटर आणि AIC- Sangam and AIC FISE यांनाही या धोरणांतर्गत आयआयटी दिल्ली, आयआयटी मुंबई आणि आयआयटी मद्रास येथे मार्गदर्शन मिळणार आहे.
- नेक्स्ट जनरेशन वॉटर ॲक्शन (NGWA) या जागतिक कार्यक्रमाचे उद्दिष्ट मध्ये IWA वर्ल्ड वॉटर काँग्रेस 2022 मध्ये शीर्ष विद्यापीठे आणि इनोव्हेशन हबमधील तरुणांना सहभागी करून घेणे.
- दानिश दूतावासाने अटल इनोव्हेशन मिशन, नीती आयोगाच्या सहकार्याने, या कार्यक्रमादरम्यान AIM- ICDK- 2.0 Water Innovation Challenge चे आयोजन केले आहे.

Source: PIB

लॉस एंजेलिसने 17 सप्टेंबरला 'स्किड गेम' दिवस म्हणून नियुक्त केले

बातम्यांमध्ये का:

- दक्षिण कोरियन नेटफ्लिक्स मालिकेतील यशाची ओळख म्हणून लॉस एंजेलिस शहराने 17 सप्टेंबरला स्किड गेम डे {Squid Game Day} अधिकृतपणे नियुक्त केला आहे.

मुख्य मुद्दे:

- "स्किड गेम" ला 14 एमी पुरस्कारांसाठी नामांकन मिळाले होते आणि Outstanding Drama Series साठी नामांकन मिळवणारी ही पहिली Non-English भाषेतील मालिका आहे.
- Screen Actors Guild Award जिंकणारी ही पहिली कोरियन आणि पहिली गैर-इंग्रजी भाषेतील मालिका होती.
- Squid Game ही नेटफ्लिक्स सर्वात जास्त पाहिली जाणारी मालिका आहे तसेच अमेरिकेत सुद्धा सर्वात जास्त ही मालिका बघितली जाते.
- स्किड गेमने केवळ यूएसमधीलच नव्हे तर जगभरातील प्रेक्षकांना कोरियन संस्कृतीच्या विविध पैलूंचा परिचय करून दिला आहे.

- स्किड गेमला अनेक यूएस आणि आंतरराष्ट्रीय महोत्सवांमध्ये नामांकन आणि पुरस्कार मिळाले आहेत.

स्रोत: टाईम्स ऑफ इंडिया

SCO समिट 2022

बातम्यांमध्ये का:

- 2022 सालासाठी शांघाय कोऑपरेशन ऑर्गनायझेशन (SCO) शिखर परिषद 15 ते 16 सप्टेंबर 2022 दरम्यान उझबेकिस्तानमध्ये होणार आहे.

मुख्य मुद्दे:

- 2022 सालासाठी SCO शिखर परिषद **समरकंद** येथे होणार आहे.
- उझबेकिस्तानमधील SCO शिखर परिषदेत गेल्या दोन दशकांतील गटाच्या क्रियाकलापांचा आढावा [reviewing the group's activities] घेण्यावर आणि बहुपक्षीय सहकार्यासाठी संभाव्य क्षेत्रे ओळखण्यावर लक्ष केंद्रित केले जाईल.
- किर्गिस्तानमधील बिश्केक येथे झालेल्या SCO शिखर 2019 परिषदेनंतर ही पहिली वैयक्तिक शिखर परिषद आहे.
- शांघाय कोऑपरेशन ऑर्गनायझेशन (SCO) च्या राज्य प्रमुखांच्या परिषदेच्या 22 व्या बैठकीला SCO सदस्य देशांचे नेते, निरीक्षक राज्ये, SCO चे सरचिटणीस, SCO चे प्रादेशिक विरोधी चे कार्यकारी संचालक उपस्थित राहणार आहेत.
- या शिखर परिषदेदरम्यान इराणचा शांघाय सहकार्य संघटनेत औपचारिक समावेश केला जाईल.
- समरकंद शिखर परिषदेनंतर भारत SCO चे अध्यक्षपद भूषवेल.
- शांघाय कोऑपरेशन ऑर्गनायझेशन (SCO) ही युरेशियन राजकीय, आर्थिक आणि सुरक्षा गट आहे जी 15 जून 2001 रोजी स्थापित केली गेली, ज्याचे मुख्यालय बीजिंग येथे आहे.
- SCO च्या सदस्यांमध्ये चीन, रशिया, भारत आणि पाकिस्तान तसेच 4 मध्य आशियाई देश - कझाकिस्तान, किर्गिस्तान, उझबेकिस्तान आणि ताजिकिस्तान यांचा समावेश आहे.
- शांघाय कोऑपरेशन ऑर्गनायझेशन ही जगातील सर्वात मोठा प्रादेशिक गट आहे, ज्यामध्ये युरेशियाच्या अंदाजे 60 टक्के, जागतिक लोकसंख्येच्या 40 टक्के आणि जागतिक जीडीपीच्या 30 टक्क्यांहून अधिक भाग समाविष्ट आहेत.

स्रोत: द हिंदू

वर्ल्ड डेअरी समिट 2022

बातम्यांमध्ये का:

- ग्रेटर नोएडा येथील इंडिया एक्सपो सेंटर आणि मार्ट येथे पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी अधिकृतपणे जागतिक दुग्ध परिषद (World Dairy Summit) 2022 चे उद्घाटन केले.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- 12 ते 16 सप्टेंबर 2022 या चार दिवसीय जागतिक दुग्ध परिषदेत 50 विविध राष्ट्रांतील सुमारे 1,500 लोक सहभागी होणार आहेत.
- यापूर्वीची जागतिक दुग्ध परिषद 1974 मध्ये भारतात झाली होती.
- 1980 मध्ये आंतरराष्ट्रीय डेअरी कराराची स्थापना झाली होती.
- आंतरराष्ट्रीय डेअरी कराराचे मुख्य उद्दिष्ट- आंतरराष्ट्रीय सहकार्याद्वारे डेअरी उत्पादन व्यापार वाढवणे आणि उदारीकरण करणे हे आहे.
- दुग्धव्यवसाय क्षेत्राची पुनर्रचना करण्यासाठी सरकारने अनेक उपक्रम राबवले आहेत आणि त्याचा परिणाम म्हणून गेल्या आठ वर्षांत दूध उत्पादनात 44% पेक्षा जास्त वाढ झाली आहे.
- भारताचे डेअरी क्षेत्र दरवर्षी अंदाजे 210 दशलक्ष टन किंवा जागतिक एकूण दुधाच्या 23% उत्पादन करते.

भारतातील दुग्धव्यवसाय आणि पशुधन क्षेत्राशी संबंधित योजना-

1. पशुसंवर्धन पायाभूत सुविधा विकास निधी
2. राष्ट्रीय पशु रोग नियंत्रण कार्यक्रम
3. राष्ट्रीय गोकुळ मिशन
4. राष्ट्रीय कृत्रिम रेतन कार्यक्रम
5. राष्ट्रीय पशुधन अभियान

स्रोत: बिझनेस स्टॅण्डर्ड

सेतू कार्यक्रम

बातम्यांमध्ये का:

- भारतीय व्यवसायमालकांना अमेरिकेत राहणाऱ्या गुंतवणूकदारांशी जोडण्यासाठी वाणिज्य व उद्योगमंत्री पीयूष गोयल यांनी SETU (Supporting Entrepreneurs in Transformation and Upskilling) नावाचा कार्यक्रम सुरू केला आहे.

मुख्य मुद्दे:

- उद्योजकतेला मदत करण्यास इच्छुक असलेले अमेरिकेतील मार्गदर्शक सेतूच्या मदतीने भारतीय व्यवसायांशी संपर्क साधू शकतात.
- भारताच्या स्टार्टअप इकोसिस्टमशी काही मुद्द्यांवर केंद्रित चर्चेदरम्यान, सेतू प्रकल्प सार्वजनिक करण्यात आला.
- सेतू प्रकल्पामुळे भारतातील व्यवसाय अमेरिकन गुंतवणूकदार आणि स्टार्टअप इकोसिस्टममधील प्रमुख व्यक्तींशी मेंटॉरशिपद्वारे जोडले जातील आणि निधी उभारणी, बाजारपेठेतील प्रवेश आणि व्यापारीकरण यासह विविध क्षेत्रांमध्ये मदत होईल.
- स्टार्टअप इंडिया उपक्रमाच्या MAARG ((Mentorship, Advisory, Assistance, Resilience, and Growth) प्रोग्रामने विकसित केलेल्या मेंटॉरिंग वेबसाइटच्या माध्यमातून, SETU प्रकल्पाचा एक भाग म्हणून भारतीय उद्योजकांसाठी एक all-in-one resource चा प्रयत्न केला गेला आहे.
- व्यवसाय व्यवस्थापन कौशल्याचा (Business management expertise) अभाव ही एक मोठी समस्या आहे आणि उद्योजकांना निर्णय घेण्यासाठी योग्य मार्गदर्शनाची तसेच नैतिक समर्थनाची आवश्यकता असते. सेतू प्रकल्पामुळे ही गरज भागेल.

Source: The Hindu

टोकियोने भारत आणि जपानला 2+2 मंत्रीस्तरीय चर्चेचे आयोजन केले

बातम्यांमध्ये का:

- 8 सप्टेंबर 2022 रोजी टोकियोने दुसऱ्या भारत-जपान 2+2 परराष्ट्र आणि संरक्षणमंत्र्यांच्या बैठकीचे आयोजन केले होते.

मुख्य मुद्दे:

- या बैठकीला भारताचे संरक्षण मंत्री राजनाथ सिंह, भारताचे परराष्ट्र मंत्री डॉ. एस. जयशंकर, जपानचे परराष्ट्र व्यवहार मंत्री हयाशी योशिमासा आणि जपानचे संरक्षण मंत्री हमदा यासुकाझू उपस्थित होते.
- राष्ट्रांच्या सार्वभौम आणि प्रादेशिक अखंडतेचा आदर करणाऱ्या नियम-आधारित आंतरराष्ट्रीय व्यवस्थेप्रती आपल्या वचनबद्धतेचा पुनरुच्चार मंत्र्यांनी केला आणि सर्व राष्ट्रांनी धमकी किंवा बळाचा वापर न करता किंवा एकतर्फी स्थिती बदलण्याचा कोणताही प्रयत्न न करता आंतरराष्ट्रीय कायदानुसार विवादांचे शांततापूर्ण निराकरण करण्याच्या गरजेवर भर दिला.
- मंत्र्यांनी आसियानच्या केंद्रस्थानी आणि एकात्मतेसाठी त्यांच्या उत्कट समर्थनाची तसेच त्यांच्या संपूर्ण समर्थनाची पुष्टी केली.
- "2+2 डायलॉग मॉडेल" म्हणजे दोन राष्ट्रांमध्ये एकाच वेळी होणाऱ्या मंत्रीस्तरीय बैठकांचा संदर्भ आहे.

- या चर्चेच्या स्वरूपांतर्गत भारत आणि जपान, अमेरिका आणि ऑस्ट्रेलिया यांच्यात वाटाघाटी झाल्या आहेत.
- 2018 मध्ये पंतप्रधान मोदी आणि जपानचे पंतप्रधान शिंजो आबे यांच्यातील 13 व्या शिखर परिषदेदरम्यान विशेष धोरणात्मक आणि जागतिक भागीदारी मजबूत झाली, जी द्विपक्षीय सुरक्षा आणि लष्करी सहकार्य वाढविण्याच्या उद्देशाने नियोजित होती. नवीन 2+2 मंत्रीस्तरीय वाटाघाटी सुरू करण्याचा निर्णय घेण्यात आला.

Source: Economic Times

2022 मध्ये भारतीय विद्यार्थ्यांना अमेरिकेकडून सर्वाधिक विद्यार्थी व्हिसा मिळाला

बातम्यांमध्ये का:

- अमेरिकन दूतावासाने जाहीर केलेल्या माहितीनुसार, 2022 मध्ये भारतीय विद्यार्थ्यांना अमेरिकेकडून सर्वाधिक विद्यार्थी व्हिसा मिळाला आहे.

मुख्य मुद्दे:

- अमेरिकेने 2022 मध्ये भारतीय विद्यार्थ्यांना विक्रमी 82,000 विद्यार्थी व्हिसा मंजूर केले, जे इतर कोणत्याही वर्षाच्या तुलनेत जास्त आहे.
- यावर्षी इतर कोणत्याही देशातील विद्यार्थ्यांपेक्षा जास्त भारतीय विद्यार्थ्यांना अमेरिकेचा विद्यार्थी व्हिसा देण्यात आला आहे.
- मे ते ऑगस्ट या कालावधीत नवी दिल्लीतील अमेरिकी दूतावास आणि चेन्नई, हैदराबाद, कोलकाता आणि मुंबई येथील वाणिज्य दूतावास, विद्यार्थी व्हिसा अर्जांना प्राधान्य देतात, जेणेकरून जास्तीत जास्त पात्र विद्यार्थ्यांना त्यांच्या अभ्यासाच्या कार्यक्रमांमध्ये वेळेवर प्रवेश घेता येईल.
- अमेरिकन दूतावासाने जाहीर केलेल्या आकडेवारीनुसार, अमेरिकेतील एकूण परदेशी विद्यार्थ्यांपैकी सुमारे 20% विद्यार्थी भारतातील आहेत.
- 2021 मध्येही प्रकाशित झालेल्या ओपन डोअर्स रिपोर्टनुसार, शैक्षणिक वर्ष 2020-21 साठी 167,582 भारतीय विद्यार्थ्यांना अमेरिकेत शिक्षणासाठी व्हिसा देण्यात आला होता.
- 2020 मध्ये भारतीय विद्यार्थ्यांना आकर्षित करण्यासाठी, अमेरिकन सरकार आणि उच्च शिक्षण संस्थांनी यापूर्वीच वैयक्तिकरित्या ऑनलाइन आणि संकरित शिक्षण पद्धतींचा वापर करून आंतरराष्ट्रीय विद्यार्थ्यांचे सुरक्षितपणे स्वागत करण्यासाठी पावले उचलली आहेत.

स्रोत: जनसत्ता

महत्वाच्या बातम्या: अर्थव्यवस्था

नॉर्वेजियन सेंट्रल बँक इथरियम वापरून राष्ट्रीय डिजिटल चलन विकसित करणार

बातम्यांमध्ये का:

- (नॉर्जेस बँक) नॉर्वेच्या मध्यवर्ती बँकेने, एथरियम तंत्रज्ञानावर आधारित देशाच्या मध्यवर्ती बँक डिजिटल चलनासाठी (सीबीडीसी) सँडबॉक्ससाठी ओपन सोर्स कोड प्रकाशित करून डिजिटल चलन विकसित करण्याच्या प्रयत्नांमध्ये लक्षणीय प्रगती केली.

मुख्य मुद्दे:

- सीबीडीसी हे सेंट्रल बँकेद्वारे समर्थित इलेक्ट्रॉनिक फिएट (electronic fiat money) चलन आहे, सीबीडीसी ब्लॉकचेन नेटवर्कवर तयार केले जाऊ शकते, तथापि, नॉर्वेमध्ये सीबीडीसी इथरियमवर तयार केले आहे.
- नॉर्वे मधील CBDC सँडबॉक्स चाचणी नेटवर्कशी संवाद साधण्याचा मार्ग प्रदान करण्यासाठी तयार केला गेला आहे.
- इथरियम वॉलेट मेटामास्क (Metamask) सध्या तरी ओपन सोर्स कोडद्वारे समर्थित नाही.
- सँडबॉक्समध्ये ब्लॉकस्काऊट आणि ग्राफाना सारखे एक इंटरफेस आणि नेटवर्क मॉनिटरिंग प्रोग्राम आहेत.
- आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी (IMF) च्या अहवालानुसार, 97 राष्ट्रे किंवा जगातील अर्ध्याहून अधिक केंद्रीय बँका CBDC विकसित करण्याचा प्रयोग करत आहेत.
- IMF च्या मते, केवळ नायजेरिया आणि बहामाने आतापर्यंत त्यांचे CBDC उपक्रम पूर्णपणे सुरू केले आहेत.

स्रोत: इकॉनॉमिक टाइम्स

HDFC बँक भारतातील पहिली इलेक्ट्रॉनिक बँक हमी जारी करणार

बातम्यांमध्ये का:

- नॅशनल ई-गव्हर्नमेंट सर्विसेस लिमिटेड यांच्या सहकार्यामुळे, HDFC बँक इलेक्ट्रॉनिक बँक गॅरंटीज (e-BG) जारी करणारी देशातील पहिली बँक बनली आहे.

महत्वाचे मुद्दे:

- कागद-आधारित, वेळखाऊ प्रक्रिया नवीन इलेक्ट्रॉनिक बँक गॅरंटीसह काढून टाकण्यात आली आहे ज्यावर प्रक्रिया केली जाऊ शकते, मुद्रांकित केली जाऊ शकते, सत्यापित केले जाऊ शकते (processed, stamped, verified) आणि वाढीव सुरक्षिततेसह त्वरित वितरित केले जाऊ शकते.
- हा एक परिवर्तनीय बदल आहे आणि बँक आपल्या सर्व ग्राहकांना फायदा होण्यासाठी e-BG मध्ये स्थलांतर करेल.
- इलेक्ट्रॉनिक बँक गॅरंटीमुळे Physical stamping ची जागा ई-स्टॅम्पिंगने घेतली आहे.
- प्रक्रिया सुलभ करण्यासाठी आणि फसवणूक आणि हेराफेरीची शक्यता दूर करण्यासाठी NeSL, CVC-CBI समिती आणि IBA यांच्याशी सल्लामसलत करून e-BG विकसित केले गेले आहे.
- एचडीएफसी बँक तिच्या डिजिटल फॅक्टरी, एंटरप्राइझ फॅक्टरी आणि एंटरप्राइझ आयटीद्वारे बँकेच्या वाढीसाठी नवीन क्षमता विकसित करत आहे.
- बँकेच्या डिजिटल रणनीतीमध्ये नवीन क्षमतांचा विकास हा मुख्य सिद्धांत आहे.

स्रोत: द हिंदू

महत्वाच्या बातम्या: संरक्षण

सायबर क्राइम इन्व्हेस्टिगेशन आणि इंटेलिजन्स समिट 2022

बातम्यांमध्ये का:

- सायबर गुन्हे यशस्वीपणे रोखण्यासाठी पोलीस उपनिरीक्षक आणि वरिष्ठ तपास अधिकाऱ्यांचे कौशल्य आणि ज्ञान वाढविण्यासाठी मध्य प्रदेश पोलिसांनी चौथी सायबर गुन्हे अन्वेषण आणि गुप्तचर शिखर परिषद-2022 आयोजित केली आहे.

महत्वाचे मुद्दे:

- सॉफ्टक्लक्स फाऊंडेशन, क्लिअरटेल टेक्नॉलॉजी आणि युनिसेफ यांच्या संयुक्त विद्यमाने मध्य प्रदेश पोलिसांनी स्टेट सायबर पोलिस आणि परिमल लॅबच्या माध्यमातून 12 ते 22 सप्टेंबर 2022 या कालावधीत भारतातील सर्वात मोठी ज्ञान-सामायिकरण, विचार-नेतृत्व आणि सायबर क्राइम इन्व्हेस्टिगेशन अँड इंटेलिजन्स समिट आयोजित केली जाणार आहे.
- मध्य प्रदेशातील भोपाळमध्ये हा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता.
- 12, 13 आणि 14 सप्टेंबर 2022 रोजी, भोपाळमधील RSVP नोरोन्हा अकादमी ऑफ अॅडमिनिस्ट्रेशनमध्ये दहा दिवसांची शिखर परिषद होईल, त्यानंतर तीन दिवसांची ऑफलाइन शिखर परिषद होईल.
- 35 राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांमधील 6000 हून अधिक विविध कायदे अंमलबजावणी, न्यायिक, अभियोक्ता आणि इतर संस्थांना या दहा दिवसीय परिषदेत सादरकर्ते आणि विषय तज्ञ म्हणून सहभागी होण्यासाठी ऑनलाइन प्रतिनिधी देखील असतील.
- आघाडीच्या तंत्रज्ञान कंपन्या CIIS 2022 मध्ये त्यांच्या अत्याधुनिक तंत्रज्ञानाचे थेट प्रात्यक्षिक प्रदर्शित करतील.
- या वेळी, यूएसए आणि इतर राष्ट्रांमधील विषय तज्ञ आणि प्रस्तुतकर्त्यांद्वारे विविध विषयांवर प्रशिक्षण दिले जाईल, ज्यात युनिसेफ, इंटरपोल-सिंगापूर, नॅशनल सायबर क्राइम लॉ एन्फोर्समेंट यूके पोलिस, नॅशनल व्हाईट कॉलर क्राइम सेंटर यूएसए आणि एनपीए हैदराबाद यांचा समावेश आहे.

स्रोत: द हिंदू

प्रकल्प 17 अ 'तारागिरी' तिसरे स्टेल्थ फ्रिगेट सुरू

बातम्यांमध्ये का:

- माझगाव डॉक शिपबिल्डर्स (एमडीएल) तर्फे भारतीय नौदलासाठी "तारागिरी" नावाचा तिसरा Project 17A स्टेल्थ फ्रिगेटचे मुंबईत अनावरण करण्यात आले.

मुख्य मुद्दे:

- या युद्धनौकेसाठी एकात्मिक बांधणी पद्धत वापरण्यात आली आहे. या पद्धतीमध्ये विविध भौगोलिक ठिकाणी नौकेच्या प्रमुख भागाचे (हुल ब्लॉक्स) बांधकाम करण्यात येऊन एमडीएल येथे त्याचे एकत्रीकरण किंवा बसवण्याचे काम केले जाते.
- या युद्धनौकेचे आरेखन भारतीय नौदलाच्या अंतर्गत असलेल्या नौदल डिझाइन ब्युरो या आरेखन संस्थेने केले आहे.
- सरकारने 2015 मध्ये प्रसिद्ध "Project 17A" ला मान्यता दिली, ज्यात Rs 50,000 कोटी रुपये खर्चून सात स्टेल्थ फ्रिगेट्स बांधण्याची मागणी केली गेली आहे.
- या सातपैकी तीन युद्धनौकांचे कंत्राट 'GRSE'ला तर अन्य चार युद्धनौकांचे कंत्राट मुंबईस्थित सरकारी मालकीच्या माझगाव डॉक्स लिमिटेडला (एमडीएल) देण्यात आले होते.
- या युद्धनौकांमध्ये अत्याधुनिक, आधुनिक सेन्सर्स असण्याबरोबरच टॉप-नॉच स्टेल्थ क्षमता असेल.
- स्वदेशी बनावटीच्या या स्टेल्थ युद्धनौकेमध्ये अत्याधुनिक शस्त्रे, सेन्सर्स, अत्याधुनिक कृती माहिती प्रणाली, एकात्मिक मंच व्यवस्थापन प्रणाली, जागतिक दर्जाची मॉड्युलर लिव्हिंग स्पेस, अत्याधुनिक वीज वितरण प्रणाली आणि इतर अनेक अत्याधुनिक वैशिष्ट्ये असतील.

Source: Indian Express

सिंगापूरने भारताचे माजी नौदल प्रमुख लांबा यांचा 'मेधावी सेवा पदका'ने गौरव केला

बातम्यांमध्ये का:

- भारतीय नौदलाचे माजी कमांडर अॅडमिरल सुनील लांबा यांना राष्ट्रपती हलिमा याकोब यांच्या हस्ते सिंगापूरचा सर्वोच्च लष्करी सन्मान असलेले गुणवंत सेवा पदक (मिलिटरी) (MSM(M)) ने सन्मानित केले आहे.

मुख्य मुद्दे:

- भारतीय नौदल आणि सिंगापूर नौदलाचे प्रजासत्ताक यांच्यातील दीर्घकालीन आणि मजबूत द्विपक्षीय संरक्षण संबंध दृढ करण्यासाठी त्यांनी दिलेल्या उल्लेखनीय योगदानाबद्दल अॅडमिरल लांबा यांना हा पुरस्कार देण्यात आला.

- दोन्ही नौदलांनी नोव्हेंबर 2017 मध्ये नौदल सहकार्यासाठी द्विपक्षीय करार आणि जून 2018 मध्ये म्युच्युअल कोऑर्डिनेशन, लॉजिस्टिक्स अँड सर्व्हिसेस सपोर्टची अंमलबजावणी व्यवस्था पूर्ण केली, ज्याने नौदल-ते-नौदलातील अधिक परस्परसंवादाची चौकट स्थापित केली आणि पाणबुडी बचाव, सागरी-सुरक्षा माहिती-सामायिकरण आणि रसद समर्थन यासारख्या परस्पर हिताच्या क्षेत्रात सहकार्याचा विस्तार केला.
- माजी नौदल प्रमुख लांबा यांच्या मदतीने दोन्ही नौदलांनी 2018 च्या सुरुवातीला सिंगापूर-भारत सागरी द्विपक्षीय सरावाचा रौप्य महोत्सवही आयोजित केला होता.
- दोन्ही सैन्यांनी सप्टेंबर 2019 मध्ये सिंगापूर-भारत-थायलंड सागरी सराव (Singapore-India-Thailand Maritime Exercise (SITMEX)) यशस्वीरित्या पूर्ण केला.

Source: PIB

विज्ञान आणि तंत्रज्ञान

अग्निकुल कॉसमॉसने 3D-मुद्रित रॉकेट इंजिनचे पहिले पेटंट

बातम्यांमध्ये का:

- भारताच्या खासगी अंतराळ व्यवसायांपैकी एक असलेल्या Agnikul Cosmos ला त्याच्या 3D-printed rocket engine च्या निर्मितीसाठी पहिले पेटंट देण्यात आले आहे.

मुख्य मुद्दे:

- या वर्षाच्या अखेरीस प्रक्षेपित होणाऱ्या कंपनीच्या अग्निबाण रॉकेटला पॉवर देणाऱ्या अग्निरेट रॉकेट इंजिनसाठी कंपनीला हे पेटंट देण्यात आले आहे.
- Agnilet, हे एक सिंगल-पीस इंजिन, संपूर्णपणे डिझाइन केलेले आणि भारतात तयार केलेले जगातील पहिले सिंगल-पीस 3D प्रिंटेड रॉकेट इंजिन आहे. 2021 च्या सुरुवातीला त्याची यशस्वी चाचणी घेण्यात आली.
- अग्निरेटची रचना अशा प्रकारे केली गेली आहे की हे सर्व हार्डवेअरच्या एका तुकड्यामध्ये समाविष्ट केले जाईल आणि त्यात शून्य असेम्बल भाग आहेत.
- अंतराळ तंत्रज्ञानावरील अत्यंत प्रतिष्ठेची परिषद असलेल्या दुबईतील आयएसी 2021 मध्ये अग्निकुलने हे इंजिन दाखवण्यात आले होते.
- सध्या, व्यावसायिक अंतराळ ऑपरेशनच्या बाबतीत भारताचा बाजारातील हिस्सा सुमारे 2% आहे असा अंदाज आहे, जो देखील भारताच्या केंद्रीय अंतराळ संस्था, भारतीय अंतराळ संशोधन संस्था (ISRO) च्या कार्यामुळे आहे.
- अग्निकुलची स्थापना 2017 मध्ये श्रीनाथ रविचंद्रन, मोईन एसपीएम आणि एसआर चक्रवर्ती (आयआयटी-मद्रासचे प्राध्यापक) यांनी केली होती.
- डिसेंबर 2020 मध्ये, अग्निकुलने IN-SPACE उपक्रमांतर्गत भारतीय अंतराळ संशोधन संस्था (ISRO) सोबत स्पेस एजन्सीचे कौशल्य आणि रॉकेट इंजिन तयार करण्यासाठी त्यांच्या सुविधांमध्ये प्रवेश मिळवण्यासाठी करार केला.

Source: Indian Express

महत्वाच्या बातम्या: पर्यावरण

EKI Energy Services Limited द्वारे सूचीबद्ध केलेला भारतातील पहिला प्लास्टिक प्रकल्प

बातम्यांमध्ये का:

- EKI एनर्जी सर्व्हिसेस (a developer and seller of Carbon credits), ही global accreditation standard अंतर्गत भारताचा पहिला प्लास्टिक प्रकल्प सूचीबद्ध करणारी पहिली कंपनी ठरली आहे.

मुख्य मुद्दे:

- इंदूर-आधारित कार्बन क्रेडिट विशेषज्ञ, EKI एनर्जी सर्व्हिसेस, ज्याने गेल्या 14 वर्षांपासून 16 देशांमध्ये हवामान कृती आणि ऑफसेट सोल्यूशन्सच्या क्षेत्रात काम केले आहे, देशातील प्लास्टिक प्रकल्पाची यादी करणारी पहिली कंपनी बनली आहे.
- EKI एनर्जी सर्व्हिसेसचा प्रकल्प प्लास्टिक कचरा, प्रामुख्याने पॉलिथिलीन टेरिफ्थालेट (पीईटी) कचरा, पीईटी फ्लेक्स आणि चिप्स, **Recycled Polyester Staple Fibre (RPSF)** तयार करण्यासाठी योग्यरित्या स्त्रोत आणि पुनर्वापराची झाले आहे का नाही, याची खात्री करतो.
- Recycled Polyester Staple Fibre (RPSF)** कापड उद्योगात बनविलेले कपडे आणि इतर उपयुक्त उत्पादने बनवण्यासाठी वापरले जाऊ शकते.
- कचरा वेचकांपासून ते रिसायकलिंग सुविधांपर्यंत गोळा करण्याच्या आणि पुनर्वापराच्या प्रक्रियेतील सर्व सहभागींना अशा मूल्य साखळीद्वारे (value chain) सक्षम केले जाईल.
- या प्रकल्पाला VERA या वॉशिंग्टनस्थित संस्थेने त्यांच्या प्लास्टिक कचरा कमी करण्याच्या मानकांनुसार मान्यता दिली आहे.
- EKI Energy Services Ltd द्वारे हवामान बदल, कार्बन क्रेडिट आणि शाश्वतता समाधाने ऑफर केली जातात.
- व्यवसाय गुणवत्ता नियंत्रण आणि व्यवस्थापन तसेच कार्बन क्रेडिट्स, मालमत्ता व्यवस्थापन, कार्बन फूटप्रिंट व्यवस्थापन, शाश्वतता ऑडिट आणि कार्बन क्रेडिटसाठी प्रशिक्षण प्रदान करतो.

स्रोत: इंडियन एक्सप्रेस

महत्वाचे दिवस

आंतरराष्ट्रीय लोकशाही दिन: 15 सप्टेंबर 2022

बातम्यांमध्ये का:

- दरवर्षी 15 सप्टेंबर रोजी जगभरातील लोक आंतरराष्ट्रीय लोकशाही दिन साजरा करतात.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- जगभरात लोकशाहीचा प्रचार करणे हे लोकशाही दिनाचे प्राथमिक उद्दिष्ट आहे.
- आंतरराष्ट्रीय लोकशाही दिन म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या या दिवशी मानवी हक्कांच्या मूलभूत तत्वांचे संरक्षण आणि प्रभावी प्रचाराचे स्मरण केले पाहिजे.
- संयुक्त राष्ट्र महासभेने 2007 मध्ये आंतरराष्ट्रीय लोकशाही दिनाची स्थापना केली.
- पहिला आंतरराष्ट्रीय लोकशाही दिन 2008 मध्ये साजरा करण्यात आला.
- भारताला जगातील सर्वात मोठी लोकशाही म्हणून म्हटले जाते, तेव्हापासून 600 दशलक्ष लोक सरकार निवडण्यासाठी त्यांच्या मतांचा वापर करतात.
- आंतरराष्ट्रीय लोकशाही दिन सर्व नागरिक आणि सरकारमध्ये लोकशाहीमध्ये अर्थपूर्ण सहभागाला प्रोत्साहन देण्याचा प्रयत्न करतो.
- आंतरराष्ट्रीय लोकशाही दिनाचे उद्दिष्ट जागतिक समस्या सोडवण्याच्या प्रयत्नांसाठी राजकीय इच्छाशक्ती आणि आर्थिक सहाय्य एकत्रित करणे आणि मानवतेच्या कामगिरीचे स्मरण करणे हा आहे.
- आंतर-संसदीय संघाची स्थापना पॅरिस, फ्रान्स येथे 1889 मध्ये झाली आणि आज तिचे मुख्यालय जिनिव्हा, स्वित्झर्लंड येथे आहे.
- मार्टिन चॅंगॉन्ग हे आंतर-संसदीय संघाचे सरचिटणीस आहेत, तर किरपान हुसेन चौधरी हे त्याचे अध्यक्ष आहेत.

स्रोत: टाईम्स ऑफ इंडिया

हिंदी दिवस 2022

बातम्यांमध्ये का:

- दरवर्षी 14 सप्टेंबर रोजी भारतात हिंदी दिवस साजरा केला जातो .

महत्त्वाचे मुद्दे:

- 1949 मध्ये संविधान सभेने हिंदी ही भारताची अधिकृत भाषा बनली त्या दिवसाच्या स्मरणार्थ दरवर्षी 14 सप्टेंबर रोजी भारत हिंदी दिवस किंवा राष्ट्रीय हिंदी दिवस साजरा करतो.
- भारताची अधिकृत भाषा म्हणून हिंदीचा वापर करण्याचा निर्णय 26 जानेवारी 1950 रोजी भारतीय राज्यघटनेने घेतला आणि भारताचे पहिले पंतप्रधान जवाहरलाल नेहरू यांनी हा दिवस हिंदी दिवस म्हणून साजरा करण्याचा निर्णय घेतला .
- आठव्या अनुसूचीमध्ये हिंदी भाषेचाही समावेश आहे.
- देवनागरी लिपी हिंदी लिहिण्यासाठी वापरली जाते, ही जगातील चौथी सर्वात जास्त बोलली जाणारी भाषा आहे.
- 11 व्या शतकाच्या सुरुवातीस तुर्की आक्रमणकर्त्यांनी, सिंधू नदीच्या आसपासच्या भागाच्या भाषेला हिंदी किंवा "सिंधू नदीच्या भूमीची भाषा" असे नाव दिले.

- इंग्रजी ही भारताची दुसरी अधिकृत भाषा आहे, ज्यामध्ये हिंदी प्रथम आहे.

स्रोत: Livemint

आंतरराष्ट्रीय PCOS जागरूकता महिना: 1-30 सप्टेंबर 2022

बातम्यांमध्ये का:

- 1 सप्टेंबर ते 30 सप्टेंबर 2022 हा आंतरराष्ट्रीय PCOS जागरूकता महिना साजरा केला जाईल.

मुख्य मुद्दे:

- पॉलीसिस्टिक ओव्हरी सिंड्रोम (polycystic ovary syndrome (PCOS)) हा स्त्रियांमध्ये एक सामान्य हार्मोनल विकार आहे जो महिला वंध्यत्वाचे प्रमुख कारण आहे.
- महिला आणि मुलींवर परिणाम करणारी एक प्रमुख genetic, hormone, metabolic and reproductive स्थिती म्हणजे PCOS.
- PCOS अवेअरनेस मंथ हा फेडरली नियुक्त कार्यक्रम आहे. **PCOS चॅलेंज: नॅशनल पॉलीसिस्टिक ओव्हरी सिंड्रोम असोसिएशन** ही PCOS जागरूकता महिन्यासाठी प्रायोजक संस्था आहे आणि सहाय्यक संसाधने, माहिती आणि कार्यक्रम आयोजित करते.
- पीसीओएस जागरूकता महिन्याचे उद्दीष्ट म्हणजे ज्यांना या स्थितीने ग्रासले आहे त्यांचे जीवन वाढविणे, त्यांची लक्षणे कमी करणे आणि जीवनाशी संबंधित परिस्थिती विकसित होण्याचा धोका कमी करणे.

Source: Times of India

हिमालय दिवस 2022

बातम्यांमध्ये का:

- 9 सप्टेंबर रोजी नौला फाउंडेशन आणि नॅशनल मिशन फॉर क्लीन गंगा यांच्या संयुक्त विद्यमाने हिमालय दिनाचे आयोजन करण्यात आले आहे.

मुख्य मुद्दे:

- हिमालयीन परिसंस्था आणि प्रदेशाच्या संरक्षणासाठी हिमालय दिन साजरा केला जातो.

- हिमालयातील डोंगराळ शहरांना इमारतीचे नियोजन आणि रचना, अपुरे पायाभूत सुविधा जसे की टॉड, पाणीपुरवठा, सांडपाणी इत्यादींमुळे आणि अभूतपूर्व वृक्षांची नासधूस यामुळे ज्या अडचणींना सामोरे जावे लागते, त्याची जाणीव जागृती करणे हे हिमालय दिनाचे उद्दीष्ट आहे.
- 2022 सालच्या हिमालय दिनात "हिमालय जेव्हा तेथील रहिवाशांच्या हिताचा आदर केला जाईल तेव्हाच तो सुरक्षित राहील (the Himalayas will be safe only when the interests of its residents are respected)" या कल्पनेवर भर दिला जाईल.
- हिमालय दिनी पर्यावरण संवेदनशील अशा डोंगराळ शहरांच्या कल्पना आणि डिझाईन्स किती तातडीनं तयार केल्या पाहिजेत, यावर प्रकाश टाकण्यात आला आहे.
- हिमालयाचे रक्षण करणे आवश्यक आहे कारण ते सामर्थ्याचा स्रोत आहेत आणि संपूर्ण जगासाठी एक अमूल्य सांस्कृतिक वारसा आहेत.
- उत्तराखंडच्या मुख्यमंत्र्यांनी 2015 मध्ये 9 सप्टेंबर हा दिवस औपचारिकपणे हिमालय दिन म्हणून घोषित केला होता.
- गंभीर हवामानापासून देशाचे संरक्षण करण्यासाठी आणि वन्यजीवांचे रक्षण आणि देखभाल करण्यासाठी हिमालय महत्त्वपूर्ण आहे.
- हिमालयाच्या पर्वतरांगेत वनस्पती आणि प्राण्यांचे वैविध्य तर आहेच, पण त्यामुळे देशात पाऊसही पडतो. हिमालय डे ही लोकांना शिक्षित करण्याची आणि स्थानिक पातळीवर संवर्धनाच्या प्रयत्नांमध्ये सहभागास प्रोत्साहित करण्याची एक उत्तम संधी आहे.

Source: Indian Express

जागतिक प्रथमोपचार दिन 2022

बातम्यांमध्ये का:

- दरवर्षी सप्टेंबरच्या दुसऱ्या शनिवारी जागतिक प्रथमोपचार दिन साजरा केला जातो.

मुख्य मुद्दे:

- यंदा जागतिक प्रथमोपचार दिन 2022 चे आयोजन 10 सप्टेंबर 2022 रोजी करण्यात आले आहे.
- जागतिक प्रथमोपचार दिनाची सुरुवात सर्वप्रथम इंटरनॅशनल फेडरेशन ऑफ रेडक्रॉस आणि रेड क्रिसेंट सोसायटीज (आयएफआरसी) यांनी केली होती.
- आयएफआरसीच्या मते, यंदाच्या जागतिक प्रथमोपचार दिनाची थीम 'आजीवन प्रथमोपचार (Lifelong First Aid)' अशी आहे.
- दरवर्षी, जागतिक प्रथमोपचार दिन जागरूकता निर्माण करण्यासाठी आणि मानवतावादी सशक्तीकरणाची कृती म्हणून आणि व्यापक लवचिकता दृष्टिकोनाचा मूलभूत भाग म्हणून प्रथमोपचाराच्या मूल्यावर जोर देण्यासाठी ओळखला जातो.
- यंदा जागतिक प्रथमोपचार दिनाचा कार्यक्रम ग्लोबल फर्स्ट एड रेफरन्स सेंटरतर्फे आयोजित करण्यात येणार असून, राष्ट्रीय समित्यांना आवश्यक ती साधनसामग्रीही उपलब्ध करून देण्यात येणार आहे.

- जागतिक प्रथमोपचार दिनाचा इतिहास 1859 साली सोल्फेरिनोच्या लढाईचा आहे, ज्यामध्ये जिनिव्हाचा एक तरुण उद्योगपती हेन्री ड्युनांट लोकांच्या कत्तलीमुळे भयभीत झाला होता आणि स्तब्ध झाला होता.
- या घटनेने हेन्री ड्युनांटला इतकी प्रेरणा मिळाली की त्याने 'अ मेमरी ऑफ सॉल्फेरिनो' नावाचे पुस्तक लिहिले, ज्यात त्यांनी आपले अनुभव सांगितले आणि शेवटी रेडक्रॉसची आंतरराष्ट्रीय समिती (आयसीआरसी) सहसंस्थापक म्हणून स्थापन केली, जेणेकरून प्रथमोपचार शिक्षणाअभावी होणारी जीवितहानी टाळण्यासाठी त्वरित प्राथमिक काळजी घेता येईल.
- 2000 साली सप्टेंबरचा दुसरा शनिवार अधिकृतपणे आयएफआरसीने जागतिक प्रथमोपचार दिन म्हणून घोषित केला.

Source: Jansatta

10 सप्टेंबर रोजी जागतिक आत्महत्या प्रतिबंधक दिन साजरा करण्यात आला.

- **बातम्यांमध्ये का:**
- जागतिक समुदाय दरवर्षी 10 सप्टेंबर रोजी जागतिक आत्महत्या प्रतिबंधक दिन (डब्ल्यूएसपीडी) साजरा करतो.

मुख्य मुद्दे:

- 2022 मध्ये जागतिक आत्महत्या प्रतिबंध दिनाचा विषय "Creating Hope through Action" हा त्याचा विषय असेल.
- आत्महत्येचा विचार करणाऱ्यांनी कोणत्याही प्रकारे आशा सोडू नये, असा संदेश जागतिक आरोग्य संघटनेला या दिवशी होणाऱ्या कार्यक्रमांमधून दिला.
- इंटरनॅशनल असोसिएशन फॉर सुसाईड प्रिव्हेंशन (IASP) आणि जागतिक आरोग्य संघटना (WHO) सारख्या संस्था जगभरात जागतिक आत्महत्या प्रतिबंध दिनाचा प्रचार करतात.
- जागतिक आत्महत्या प्रतिबंध दिनाचा मुख्य उद्देश आत्महत्या प्रतिबंधाबाबत जागतिक पातळीवर जागरुकता वाढविणे हा आहे.
- जागतिक आत्महत्या प्रतिबंधक दिनानिमित्त, सहभागींना एकत्र काम करण्यास प्रोत्साहित केले जाते.
- इंटरनॅशनल असोसिएशन फॉर सुसाईड प्रिव्हेंशन आणि वर्ल्ड हेल्थ ऑर्गनायझेशनने 2003 मध्ये जागतिक आत्महत्या प्रतिबंधक दिन (डब्ल्यूएसपीडी) सुरू केला होता.

Source: Livemint

नियुक्ती

PMLA अपीलिय न्यायाधिकरणाच्या अध्यक्षपदी सरन्यायाधीश मुनीश्वर नाथ भंडारी यांची नियुक्ती

बातम्यांमध्ये का:

- मद्रास उच्च न्यायालय, केंद्र (PMLA) चे मुख्य न्यायमूर्ती मुनीश्वर नाथ भंडारी यांची मनी लॉन्ड्रिंग प्रतिबंधक कायदांतर्गत अपीलिय न्यायाधिकरणाच्या अध्यक्षपदी नियुक्ती करण्यात आली आहे.

मुख्य मुद्दे:

- अर्थ मंत्रालयाच्या महसूल विभागाने हे निर्देश जारी केले आहेत.
- 2016 च्या वित्त कायद्याद्वारे, पीएमएलए अपीलिय न्यायाधिकरण आणि SAFEMA अंतर्गत मालमत्ता जप्तीसाठी न्यायाधिकरण एकत्र केले गेले होते.
- न्यायमूर्ती भंडारी यांची जुलै 2007 मध्ये राजस्थान उच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश म्हणून नियुक्ती करण्यात आली. त्यानंतर त्यांची मार्च 2019 मध्ये अलाहाबाद उच्च न्यायालयात बदली करण्यात आली आणि जून 2019 मध्ये त्यांची त्या उच्च न्यायालयाचे कार्यवाहक मुख्य न्यायाधीश म्हणून नियुक्ती करण्यात आली.
- मद्रास उच्च न्यायालयाचे तत्कालीन मुख्य न्यायाधीश संजीव बॅनर्जी यांची मेघालय उच्च न्यायालयाच्या मुख्य न्यायाधीशपदी नियुक्ती करावी, अशी सूचना सर्वोच्च न्यायालयाच्या कॉलेजियमने केली तेव्हा न्यायमूर्ती भंडारी यांना अलाहाबादहून मद्रास उच्च न्यायालयात पाठवण्यात आले.
- पुढे न्यायमूर्ती भंडारी यांनी कार्यवाहक मुख्य न्यायमूर्तीची भूमिका स्वीकारली आणि याच वर्षी फेब्रुवारी महिन्यात त्यांची उच्च न्यायालयाच्या मुख्य न्यायाधीशपदी नियुक्ती झाली.

Source: Livemint

व्होल्कर तुर्क संयुक्त राष्ट्रांचे पुढील मानवी हक्क प्रमुख बनणार आहेत

बातम्यांमध्ये का:

- ऑस्ट्रियाचे नागरिक व्होल्कर तुर्क यांची संयुक्त राष्ट्रांचे सरचिटणीस अँटोनियो गुटेरेस यांनी संयुक्त राष्ट्रांच्या आमसभेचे मानवाधिकार प्रतिनिधी म्हणून नियुक्ती केली आहे.

मुख्य मुद्दे:

- 2018 ते 2022 या काळात संयुक्त राष्ट्रांच्या मानवाधिकार उच्चायुक्तपदावर (OHCHR) राहिलेल्या चिली राजकारणी वेरोनिका मिशेल बॅचेलेट जेरिया यांची जागा व्होल्कर तुर्क यांनी घेतली आहे.
- तुर्क, जे सध्या धोरणासाठी सहाय्यक महासचिव (assistant secretary-general for policy) आहेत.
- व्होल्कर तुर्क यांनी यापूर्वी जिनिव्हा येथील युनायटेड नेशन्स रेप्यूजी एजन्सी (यूएनएचसीआर) येथे सुरक्षाविषयक सहाय्यक उच्चायुक्तपद भूषविले होते.
- व्होल्कर तुर्क यांनी जागतिक स्तरावर मानवी हक्क सुधारण्यासाठी अथक आणि प्रभावीपणे काम केले आहे.
- व्होल्कर तुर्क यांनी कुवेत, मलेशिया, कोसोव्हो आणि बोस्निया-हर्जेगोव्हिना येथील संयुक्त राष्ट्रांच्या निर्वासित एजन्सीशीही सहकार्य केले आहे.
- चीन मुस्लिम अल्पसंख्याकांशी दुजाभाव करित असून उइगर जनतेविरुद्ध मानवतेविरुद्ध गुन्हे करित असल्याचा वादग्रस्त अहवाल हा व्होल्कर तुर्क यांचा पहिला अडथळा ठरणार आहे.
- डिसेंबर 1993 मध्ये मानवी हक्क आस्थापनाच्या उच्चायुक्त कार्यालयाची स्थापना करण्यात आली.

Source: Indian Express

राजा चार्ल्स तिसरा युनायटेड किंग्डमच्या गादीवर विराजमान

बातम्यांमध्ये का:

- दिवंगत राणी एलिझाबेथ द्वितीय यांचा मुलगा प्रिन्स चार्ल्स ब्रिटनचा नवा राजा म्हणून विराजमान झाला आहे.

मुख्य मुद्दे:

- राणी एलिझाबेथ द्वितीय यांच्या निधनानंतर प्रिन्स चार्ल्स यांनी त्यांच्यानंतर युनायटेड किंग्डमचा राजा म्हणून पदभार स्वीकारला आहे.
- प्रिन्स चार्ल्स फिलिप आर्थर जॉर्ज हे चार्ल्सचे पूर्ण नाव आहे; त्याचा जन्म बर्किंगहॅम पॅलेसमध्ये झाला.
- 1971 मध्ये केंब्रिज विद्यापीठातील ट्रिनिटी कॉलेजमधून पदवी घेतल्यानंतर आणि 1975 मध्ये तेथे पदव्युत्तर पदवी संपादन केल्यानंतर प्रिन्स चार्ल्स हे महाविद्यालयीन पदविका घेणारे राजघराण्यातील पहिले सदस्य बनले होते.
- प्रिन्स चार्ल्स यांनी यापूर्वी 1971 ते 1976 या काळात रॉयल नेव्हीमध्ये काम केले होते.
- राणी एलिझाबेथ यांच्यानंतर राजा चार्ल्स हे 14 राष्ट्रकुल राष्ट्रांचे नवे सम्राट म्हणून राणी एलिझाबेथ यांची जागा घेतील.
- फेब्रुवारी 6, 1952 रोजी राणी एलिझाबेथ द्वितीय यांनी आपले वडील राजा जॉर्ज सहावे यांची जागा घेतली, ज्यांचे वयाच्या 25 व्या वर्षी निधन झाले होते.
- राणी एलिझाबेथ दुसरी ही सर्वात जास्त काळ राज्य करणारी ब्रिटिश राज्यकर्ते होती.

Source: Times of India

इतर महत्वाच्या बातम्या

रक्तदान अमृत महोत्सव

बातम्यांमध्ये का:

- रक्तदान अमृत महोत्सव - केंद्रीय आरोग्य मंत्री यांच्या हस्ते देशव्यापी स्वैच्छिक रक्तदान मोहीम सुरू करण्यात येणार आहे .

मुख्य मुद्दे:

- रक्तदान अमृत महोत्सव ही एक देशव्यापी स्वैच्छिक रक्तदान मोहीम आहे, जी यावर्षी 17 सप्टेंबर ते 1 ऑक्टोबर या कालावधीत आयोजित केली जाणार आहे.
- आज्ञादी का अमृत महोत्सव अंतर्गत या विशेष रक्तदान मोहिमेचे आयोजन करण्यात आले आहे.
- रक्तदान अमृत महोत्सवासाठी ई-रक्तकोश पोर्टल आणि आरोग्य सेतू ॲपचा वापर करून नोंदणी करता येईल.
- 1 ऑक्टोबर हा राष्ट्रीय स्वैच्छिक रक्तदान दिवस National Voluntary Blood Donation Day म्हणून साजरा केला जातो.
- एका दिवसात स्वेच्छेने रक्तदात्यांकडून 1 लाख युनिट रक्त गोळा करणे हे देशव्यापी अभियानाचे उद्दिष्ट आहे.
- रक्तदान अमृत महोत्सव हा नियमित विनामोबदला ऐच्छिक रक्तदानाच्या महत्त्वाबद्दल जनजागृती करण्याचा प्रयत्न आहे.
- सध्या, भारतात 3,900 पेक्षा जास्त रक्तपेढ्या आहेत ज्यात पुरेशी साठवण क्षमता आणि प्रक्रिया करण्यासाठी सुविधा आहेत.

स्रोत: इंडियन एक्सप्रेस

Complete Course On MPSC Rajyaseva 2023 - Prelims & Mains (भाषा - मराठी)

जर तुम्ही MPSC राज्यसेवा 2023 साठी तयारी करत असाल, तर BYJU'S Exam Prep तुमच्यासाठी घेऊन येत आहे "One Stop Solution"

› नवीन परीक्षेच्या पॅटर्नवर आधारित संपूर्ण अभ्यासक्रम	› नव्याने जोडलेल्या विषयांचे विशेष कव्हेरेज
› मुख्य परीक्षा टेस्ट सिरिज, उत्तर लेखनाचा सराव आणि उत्तर पत्रिकेचे मूल्यांकन	› पूर्व परीक्षेसाठी तपशीलवार विश्लेषणासह टेस्ट सिरिज
› डेली क्लासेस, डेली क्विज, नोट्स व सर्व शंकांचे निरसन	› चालू घडामोडींवर आधारित दृष्टिकोन विकसित करण्यासाठी विशेष क्लासेस
› उच्च दर्जेदार रेकॉर्ड केलेले व्हिडिओ	› व्यवस्थित आणि नियोजनावर आधारित क्रमवार विषयांची मांडणी

डॉ. सचिन भस्के
सामान्य विज्ञान व विज्ञान
आणि तंत्रज्ञान तज्ञ

रितेश खिरड
अर्थव्यवस्था आणि
राज्यव्यवस्था विषय तज्ञ

वैभव राजुत
इतिहास आणि चालू
घडामोडी तज्ञ

विशाल सुतार
मराठी व्याकरण आणि आकलन

अनिकेत जाधव
भूगोल, राज्यशास्त्र आणि
चालू घडामोडी तज्ञ